

Monikulttuurisuus koskettaa myös yliopistoja

Kansanedustaja **Olli Immonen** kirjoitti monikulttuurisuuden painajaisesta ja myyttisestä kansallisvaltion onnelasta Facebookissa ja sai aikaan vastalauseiden myrskyn. Kauppalehti vastasi kirjoituksella, joka kertoo kuinka Piilaakson valtavan menestyksen käyttövoima on monikulttuurisuus ja kannanotoilla, joissa vaadittiin selkein sanoin pysäyttämään tällainen liike-elämälle vahingollinen propagandakirjoittelu.

Kyse ei ole ainoastaan siitä, että suomalaisten eläköityessä kiivaaseen tahtiin maa tarvitsee uutta työvoimaa pitämään pyörät pyörimässä, vaan siitä, että globalisaation oloissa kansainvälisillä markkinoilla voi pärjätä vain, jos pystyy hyödyntämään kansainvälistä osaamista; tulivat tekijät sitten kotimaasta tai muualta.

Suomalaiset yliopistot ja ammattikorkeakoulut ovatkin tarttuneet kansainvälistymisen haasteeseen. Suomessa on noin 20 000 ulkomaalaista opiskelijaa, mikä ei ole kovin suuri osuus 300 000 opiskelijan joukosta. Tämä on kuitenkin ollut riittävä syy muokata opetusta englanninkieliseksi ja muutenkin paremmin vastaamaan globaalin talouden haasteita.

Kotimaisille opiskelijoille on syntynyt oppimisympäristö, jossa kansainvälisyyteen voi kasvaa luontevasti jo opintojen aikana. Samalla muutamilla aloilla kansainväliset opiskelijat paikkaavat koulutuksen kysynnän vajetta verrattuna osaamisen kysyntään työmarkkinalla. Yksi tällainen ala on tietotekniikka (IT). Alan tuotteet tehdään useimmiten suoraan globaaleille markkinoille, ja ne vaativat kovaa osaamista sekä käyttäjien toiminta- ja tiedostamismallien ymmärtämistä, olivatpa käyttäjät mistä päin maailmaa tahansa. Piilaakson esimerkki osoittaa, että alalla pärjääminen vaatii monikulttuurisen työvoiman. Amerikkalaiset yritykset hallitsevat ohjelmisto- ja internetmarkkinaa suvereenisti (*Microsoft, Apple, Google, Facebook* jne.)

Ensimmäiset tarinat menestyksestä, joka on syntynyt paljolti Suomessa opiskelleiden ulkomaalaisten voimin, on jo kerrottu: multimediaohjelmistoja ja -ratkaisuja luoneet *Tuxera* ja *Boxmedia* kelpaavat hyvin esimerkeiksi. Vaikka opetus on ollut maksutonta, yliopistot ovat selvästi tehneet oikeita asioita: olemme lähteneet sovittamaan Piilaakson menestysreseptiä Suomeen.

Immosen hengenheimolaisten monikulttuurisuuskritiikki kumpuaa kansallisuusaatteesta ja homogeenisen kansakunnan utopiasta. Enemmistö suomalaisista ymmärtää vallan hyvin, että tuo utopia ei ole tästä maailmasta. Samaan aikaan on reilua todeta, että naiivi monikulttuurisuuden idea, jota on toteutettu monissa länsimaissa viimeiset vuosikymmenet, on mahdollistanut uusien etnisten ja uskonnollisten vähemmistöjen ghattoutumisen, mikä on toiminut kasvualustana sisäsyntyiselle terrorismille esim. Hollannissa ja Ranskassa.

Naiivi monikulttuurisuus lähtee siitä, että kaikki kulttuurit ovat yhtä hyviä. Nuorten tyttöjen pakkoavioliitot, tyttöjen ympärileikkaukset, "kunniamurhat" ja terroriteot ovat kuitenkin asioita, jotka eivät kerro kulttuurien sopuisasta yhteiselosta. Näin ollen monikulttuurisuuden käytännön toteutus ja myös "teoria" ovat oikeutetusti kritiikin kohteena.

Ayaan Hirsi Ali, entinen Hollannin parlamentin jäsen, on kirjoissaan *Infidel* ja *Nomad* tuonut mielestäni ansiokkaasti esiin, että a) kulttuurit eivät ole yhtä hyviä ja että b) kulttuurien sopuisa yhteiselo on mahdollinen vain, jos perustaksi otetaan valistuksen ajan esiin nostamat ja useimpien länsimaiden perustuslakeihin kirjat ihmisoikeudet, kuten vapaus (mukaan lukien sananvapaus) ja tasa-arvo (mukaan lukien naisten tasa-arvo).

Valmista kaavaa arvojen toteutukseen monikulttuurisessa arjessa ei kuitenkaan taida olla kellään. Siksi näistä universaaleista arvoista, jotka voivat toimia yhteiskuntasovun perustana, täytyy jatkuvasti keskustella. Jokainen järkevä ihminen hyväksyy mieluusti monissa kielissä ilmaistun viisauden: parempi laiha sopu kuin lihava riita. Kun hyväksymme tämän lähtökohdan voimme ryhtyä rakentamaan tuota sopua.

Meillä länsimaissa on kaikki syy jättää kansallisuusaatteen utopioihin perustuva monikulttuurisuuden kritiikki taakse ja keskittyä toteuttamaan ja puolustamaan universaaleja ihmisoikeuksia sopuisan yhteiselon perustana. Luonnollisesti tämä on poliittisesti haastavampaa kuin sortuminen halpaan immoslaiseen populismiin. Yliopistot toteuttavat yhteisistä arvoista lähtevää lähestymistapaa eettisillä ohjeilla, jotka koskettavat kaikkia yhteisön jäseniä taustasta riippumatta. Voimme myös osallistua laajempaan keskusteluun tuomalla esiin hyviä kokemuksia kansainvälistymisestä ja monikulttuurisuudesta.

Raimo Kantola